

Rapport akuttovernatting for fattige tilreisende 2015-2016

Også i 2015/2016 har Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Trondheim og Trondheim Røde Kors hatt et tilbud om akuttovernatting for fattige tilreisende. Tiltaket er fortsatt basert på Kirkens Bymisjon sin visjon om at "mennesker i byen erfarer respekt, rettferdighet og omsorg", samt Røde Kors sitt mandag "avdekke, hindre og lindre nød".

(Foto, alle bilder: M.S. Tinnereim, Røde Kors)

Bakgrunn

Tiltaket retter seg mot fattige tilreisende innenfor EØS-området som oppholder seg i Trondheim over en begrenset tidsperiode, som mangler tak over hodet og befinner seg i en situasjon preget av sosial nød. Tiltaket tilrettelegges for både kvinner og menn. Brukere av akuttovernattingen får dekket grunnleggende menneskelige behov – som husly, tilgang til toalett og muligheter for å vaske seg. Prosjektet skal bidra til verdighet og trygghet til mennesker som til daglig lever sitt liv i offentlighet.

Akuttovernattingen for fattige tilreisende ble midlertidig stengt i april 2015 da midlene for prosjektperioden var brukt opp. Vi startet opp igjen akuttovernattingen med friske midler og nye lokaler 19.12 2015. Det har også denne sesongen vist seg som meget krevende å få leid lokaler til dette formålet, det synes å være stor skepsis til målgruppen. Likevel har vi fått en god løsning: Vi har perioden 2015-2016 befunnet oss i Tungaveien 34 som er et næringsbygg eid av transportfirmaet Leo & Co. Samarbeidet har vært svært godt og huseier har vært fornøyd med samarbeidet tiltaket og gjestene gjennom hele perioden.

Målgruppe

Målgruppa for prosjektet er fattige tilreisende fra EU-EØS området som av ulike grunner bor på gata i Trondheim. Tilbudet skal gi et trygt og varmt sted å sove for de som ellers ville overnattet i telt, biler osv. som ikke har rettigheter til annen hjelp av det offentlige. Denne målgruppa domineres av rumenere, men vi har hatt gjester fra mange land i Øst- og Sør-Europa samt ved enkelte tilfeller også gjester fra land i Midtøsten og Afrika. Natteravnene i Trondheim rapporterte om en økning i angrep på romfolk i Trondheim høsten 2015, dette var hovedsakelig situasjoner hvor fulle nordmenn gikk løs på mennesker som satt på gaten nattetid. En lignende situasjon har vi sett i Sverige hvor det ble rapportert om 76 angrep mot romfolk i fjor. Slik sett kan man også se på akuttovernattingen som et tiltak som i noen grad sikrer fattige tilreisende fra angrep og et tiltak som reduserer konfliktnivået i Trondheim fordi møtepunktene mellom fulle aggressive mennesker og tilreisende som lever sitt liv på gata reduseres.

Gjennomføring og lokaler

Vi åpnet akuttovernattingen for fattige tilreisende for andre gang i Trondheim den 19. desember 2015, i Tungaveien 34 som eies av transportfirmaet Leo og Co. Mottaket av gjestene befinner seg i første etasje og gjestene har soveplasser i 4 større og mindre rom i kjelleretasjen. Plasseringen er langt mindre sentralt enn det forrige tilbudet som befant seg i Innherredsveien 102, dette har hatt noen utfordringer knyttet til tilgjengelighet for målgruppen. Noen potensielle gjester har latt være å bruke tilbudet fordi de ikke har hatt mulighet/prioritert å ta turen til Tunga. Transport til Tungaveien 34 tar ca. 10 min med bil eller buss fra sentrum, 15-20 min med sykkel og ca. 40 min å gå. Den økte avstanden har ført

til at færre benytter seg av tilbudet sammenlignet med perioden vi holdt til i Innherredsveien. Vi har hatt maksimalt 24 gjester på en kveld perioden 2015-2016, mens perioden 2014-2015 hadde vi flere kvelder med opp i mot 35 gjester hvorav flere måtte avvises.

Både de ansatte som har jobbet og beboere som har bodd både i Innherredsveien 102 og i Tungaveien 34 opplever at de nye lokalene er tryggere og på de fleste måter mer egnet enn de gamle. Standaren er noe høyere, det er langt færre rom og mye enklere for de ansatte å ha oversikt over lokalet. Minuset er som tidligere nevnt beliggenheten. En fordel med beliggenheten som kan nevnes er at beboere ikke har noe insentiv til å forlate lokalet på nattertid for å samle flasker/tigge i helgene. Dette var et problem når vi holdt til i Innherredsveien 102 og en potensiell sikkerhetsutfordring. Da Tungaveien ligger såpass langt unna byen er slike nattlige utflukter uaktuelle. Det viste seg også at etter hvert som tilbudet ble bedre kjent, økte også antallet som benyttet overnattingen, og det ser også ut til at de organiserer noe transport seg imellom.

Registrering

Alle gjester som benyttet seg av overnattingstilbudet måtte registrere seg. Registreringen ble driftet av én ansatt og 1-3 frivillige. Enkelte uker med lav bemanning av frivillige var vakt fra NOKAS til stede. Fra kl. 21:15 til 22:00 var registreringen åpen. Kapasiteten var 25 sengeplasser, hvor 20 av disse var mulig å reservere for fem netter av gangen. Alle med reservasjon måtte være til stede kl. 21:15 for å beholde sin plass. Gjestene måtte oppgi navn, alder, kjønn og nasjonalitet ved registrering, samt betale 15 kroner. Sengetøy ble utdelt ved registrering, sammen med håndkle. De med reservasjon hadde sitt sengetøy og håndkle i egne poser i løpet av reservasjonsperioder. Dette bidro til lavere kostnader for vask av tøy. De frivillige og ansatte fant raskt gode løsninger for gjennomføringen av registreringen. Dette reduserte kø- og registreringstid.

Gjestene mottar ved innsjekk dyne, pute, sengetøy, laken og håndkle. De rer sengene sine selv.

Overnatting

Gjestene fikk etter registrering mulighet til å finne seg en seng og drikke te eller kaffe samt prate litt på rommet eller i fellesarealene. Mange gjester benyttet seg av dusjene før legging eller på morgenen. Kl. 23.00 gav nattevaktene beskjed til gjestene om å finne roen. Stort sett har gjesten lagt seg til å sove på dette tidspunktet, da de ofte er slitne etter en lang dag og kveld ute i Trondheim.

Nattevakten foretar tilsyn i løpet av natten på alle rom. NOKAS er også innom en gang per natt. Vekking foregår kl. 06.30. Da har gjestene mulighet til å drikke te og kaffe samt dusje før de må forlate lokalet kl. 07.30. Overnattingen har gått svært rolig og greit for seg. Gjestene setter stor pris på en seng og sove i og forholder seg rolig om nettene. Nattevaktene har fra 23.00 og frem til vekking 06.30 stort sett svært rolige vakter. Fra 06.30-08.00 rydder nattevaktene lokalene og klargjør for åpning på kvelden. Gjestene putter selv sengetøy i poser og leverer dem inn før avreise.

Statistikk for perioden 19.12 2015-30.05 2016

- Det har vært totalt 60 ulike gjester innom og 1528 overnattinger i perioden 19.12 2015-31.05 2016.
- Det har maksimalt vært 24 gjester på samme tid, periodevis har det vært færre, gjennomsnitt for hele perioden er 9,3 gjester per overnatting.
- 21 av gjestene har vært kvinner og 39 menn
- 2 gjester har blitt avvist på grunnlag av utagerende oppførsel. Ingen har blitt avvist pga. plassmangel
- Gjennomsnittsalderen på gjestene er 41 år. Den yngste har vært 18 og den eldste 70.
- Gjestene kommer fra sju ulike land: Romania, Bulgaria, Latvia, Hellas, Marokko, Moldova og Polen.
- Overnattinger med gjester fra Romania utgjør over 94 % av alle overnattinger.
- Rumenerne utgjør ca. 80 % av samtlige gjester i perioden, bulgarere 11 %, moldovere litt under 4 % de øvrige under 2 %. Rumenerne er dermed den nasjonaliteten som er desidert flest og de bruker også overnattingen mer enn de andre gruppene per person.

Bemanning

Røde Kors har hatt opp til 5 nattevakter-registreringsvakter ansatt som har jobbe fast og som vikarer gjennom perioden. 4 av de ansatte har jobbe som nattevakter og 1 rumenskpråklig ansatt har jobbet som registreringsvakt. Det har vært en stor fordel med tanke på kommunikasjon og konfliktløsning at registreringsvakten samt en av nattevaktene har snakket rumensk. Vaktene har hatt et overordnet ansvar for gjennomføringen av registreringen og har veiledet de frivillige som har vært til stede. Om nettene har ro og sikkerhet for gjestene vært deres hovedoppgave. Om morgenen har nattevaktene hatt ansvar for utsjekk og enkelte ryddeoppgaver. Innsjekk av gjester ble gjort i et datasystem som gjør at vi hadde oversikt over nasjonalitet, kjønn og alder på gjestene, samt nødvendig oversikt over gjester ved en eventuell evakuering.

Prosjektleder har vært ansatt i en 40 % stilling hos Røde Kors. Prosjektleder har ivaretatt praktiske gjøremål i forbindelse med akuttovernattingen, slik som innkjøp og avtaler med eksterne samarbeidspartnere. Prosjektleder har fulgt opp frivillige og ansatte, samt fungert som et bindeledd mellom organisasjonene.

Frivillige

Hos både Kirkens Bymisjon og Røde Kors er frivillige en viktig ressurs for gjennomføring av aktiviteter og prosjekter. I forbindelse med rekruttering av frivillige til akuttovernattingen meldte det seg både frivillige som allerede var aktive hos Kirkens Bymisjon eller Røde Kors, men også enkelte som kom utenfra.

De frivillige hadde oppmøte samtidig med den ansatte, en halvtime før registreringen startet. I tidsrommet før innsjekk ble lokalet klargjort av de som var til stede. Underveis i registreringen har frivillige hatt ulike roller, som å organisere kø, rope opp gjester med reservasjon, dele ut sengetøy og håndklær og sørge for kaffe og te. I tillegg har frivillige vært samtalepartnere for de som har hatt behov for noen å prate med.

Sikkerhet og beredskap

Det ble utarbeidet en beredskapsplan med klare retningslinjer for håndtering av krevende situasjoner. Alle ansatte og frivillige ble gjort kjent med denne. Gjestene var kjent med rutiner ved evakuering av bygget. Dette ble informert om både muntlig og skriftlig. Muntlig informasjon er svært viktig da noen av gjestene ikke kan lese og skrive.

Alle ansatte gjennomgikk Norsk Grunnkurs i Førstehjelp og hjertestarterkurs, samt kurset Psykososial førstehjelp, i regi av Røde Kors før tilbudet ble åpnet. Hjertestarter og førstehjelpsutstyr er tilgjengelig i lokalet.

Det ble skrevet avtale med NOKAS og en streifvakt var innom lokalet én gang pr. natt. I uker med få frivillige deltok også vakter fra NOKAS i forbindelse med registreringen.

Det ble også laget en risikovurderingsrapport av MINSO i desember 2015 og en beredskapsplan og branninstruks basert på denne rapporten. Vi ble i slutten av juni 2016 gjort oppmerksom på av Byggesaksenheten i kommunen at brannvesenet ønsket et ny rapport utarbeidet av et firma med godkjent branningeniørkompetanse. Det ble torsdag 28.07 2016 foretatt en ny befarings av det godkjente branningeniørfirmaet Firesafe, som har levert ny rapport med handlingsplan som skal utføres før oppstart høsten 2016.

Rammer

Lokaler

Tungaveien 34 er et næringsbygg som vi har fått bruke midlertidig uten bruksendring av næring til boligformål. Vi har fått laget og levert en handlingsplan av sikkerhetsfirmaet MINSO i desember 2015 som vi har fulgt opp. Vi har også vært i løpende dialog med huseier om å installere et nødvendig brannvarslingsanlegg. Lokalet har mottak av gjestene i første etasje og flere soverom, bad, kontor for nattevakt og oppholdsrom i kjelleretasjen. Gjestene får utdelt håndklær og sengetøy ved innsjekk og sover på enkle feltsenger i sovesaler med opp til 10 personer i samme rom. Dette har fungert godt og forholdsvis problemfritt. Både gjester og ansatte har vært fornøyd med lokalene. Huseier har opplevd det å leie ut lokalet til vårt formål som helt uproblematisk.

Det kreves imidlertid en del større utbedringer knyttet til brannsikkerhet før åpning høsten 2016. Vi har gjennomført ny brannsikkerhetsgjennomgang med branningeniørfirmaet Firesafe og befaring med brannvesenet, og kommer til å følge opp handlingsplanen anbefalt av Firesafe før åpning.

Styringsgruppe

Man har nedsatt en styringsgruppe med representanter fra begge organisasjoner, med mulighet til å knytte til seg ressurspersoner ved behov.

Samarbeid

Organisasjonene har utviklet et godt og tett samarbeid. Man innhenter også erfaringer fra tilsvarende prosjekter i Norge, samt de organisasjoner man i prosjekteringen av tilbudet kom i kontakt med (Frelsesarmeen, kommunen, politi m flere). Røde Kors sine gateververe som arbeider i bybildet i Trondheim, har vært nyttige å samarbeide med når det gjelder informasjon om målgruppen og tilbudet.

Finansiering

Begge organisasjonene har benyttet egne ressurser også i denne sesongen, som før gjelder dette særlig oppfølging av ansatte i prosjektet (nattevakter, prosjektleder), samt oppfølging og inngåelse av avtaler med leverandører, samt regnskap og revisjon. I tillegg kommer informasjonsarbeid, politisk påvirkning, kontakt med andre aktører og ikke minst, også denne gangen mye arbeid med å få på plass et lokale.

Resultater og erfaringer

Også denne sesongen opplever organisasjonene at tilbudet er nødvendig, og at man gjennom dette har vært viktige aktører i å hjelpe mennesker i en sårbar livssituasjon. Som nevnt støttes dette også av Natteravnene i Trondheim. Behovet for telteleire rundt omkring i byen, som tidligere har medført utfordrende sameksistens med andre, har minsket betydelig, for eksempel. Likevel er begge organisasjoner bekymret over den humanitære situasjonen for de tilreisende, man ser at flere sliter psykisk, man ser at de har bekymringer og ulike medisinske utfordringer. De er slitne. Som nevnt i fjorårets rapport, viser Fafo sin rapport "When poverty meets affluence - Migrants from Romania on the streets of the Scandinavian capitals" (Djuve m flere 2015) at de fattige tilreisende kommer til Norge på grunn av vår velstand og inntjeningsmuligheter, ikke på bakgrunn av de begrensede hjelpetiltak som er etablert.

Videreføring

Organisasjonene samarbeider videre og vil søke om nye midler fra Justis- og beredskapsdepartementet, da vi mener dette er et klart behov. Det er inngått en langsiktig avtale med huseier, som gjør at vi ikke har behov for å lete etter nye lokaler denne gangen. Lokalene blir også betydelig oppgradert hva det branntekniske angår, og vil være et enda bedre lokale for gjester vinteren som kommer.

Vi ser alt nå at det er en økning i antall besøkende for sesongen 2016/2017, og har alt vært nødt til å avvise mennesker pga at overnattingstilbudet har vært fullt. Vår kapasitet denne vinteren som kommer kan bli sprengt.

Trondheim, 01.10.16

Frode Nystuen, prosjektleder Kirkens Bymisjon.

Marita Hoel Fossen, daglig leder Trondheim Røde Kors.

